

SKAZANA ZA OBRONĘ PRAW CZŁOWIEKA

MARATON
PISANIA
LISTÓW

AMNESTY
INTERNATIONAL

Şebnem Korur
Fincancı,
Turcja

MARATON PISANIA LISTÓW

PONAD 20 LAT PISANIA LISTÓW, KTÓRE ZMIENIAJĄ ŻYCIE

Efekty mogą być zdumiewające, gdy choćby garstka ludzi łączy się, aby komuś pomóc. Dwadzieścia lat temu w Polsce mała grupa aktywistów i aktywistek przeprowadziła 24-godzinny maraton pisania listów. W ciągu następnych lat inicjatywa zyskała popularność. Dziś Maraton Pisania Listów (znany też jako *Write for Rights*) jest największym na świecie wydarzeniem dotyczącym praw człowieka.

Ludzie na całym świecie wykorzystują potęgę swoich słów, by pokazać, że szerokość geograficzna nie jest żadną przeszkodą dla solidarności. W 1991 roku napisano 2326 listów, a w roku 2023 akcja przyniosła 6 milionów listów, tweetów, podpisów pod petycjami i innych działań. Tylko w 2023 roku ponad 1,4 miliona osób zaangażowało się w aktywności edukacyjne dotyczące praw człowieka. Na przestrzeni lat uczestnicy Maratonu wspólnie pomogli zmienić życie ponad 100 osób, przyczyniając się do uwolnienia aktywistów i aktywistek z aresztów, zapewnienia sprawiedliwości tym, których prawa zostały naruszone, i ochrony osób, które opowiadają się za zmianami. W ten sposób pokazujemy wspólnie, że gdy chodzi o solidarność, granice nie istnieją!

Cel tegorocznej kampanii to wsparcie dziewięciu osób z całego świata, których prawa człowieka zostały naruszone. W niektórych przypadkach odpowiedzialne za to są rządy, w innych policja lub wielkie korporacje. Osoby te są prześladowane za to, kim są, lub dlatego, że korzystały ze swoich praw. Razem możemy zaważyć o ich prawa. Za pośrednictwem Maratonu Pisania Listów otrzymamy indywidualne wyrazy solidarności od tysięcy ludzi z całego świata. Zarówno adresaci tej korespondencji, jak i ich rodziny dowiedzą się w ten sposób, że informacje na ich temat są podawane do wiadomości publicznej i świat o nich nie zapomina. A pisząc bezpośrednio do władz i żądając podjęcia natychmiastowych działań w celu zaradzenia niesprawiedliwości, możemy stworzyć bardziej sprawiedliwy i równy świat, w którym prawa człowieka będą przestrzegane.

Osoby i grupy, które były bohaterami bohaterkami kampanii w poprzednich latach, zauważają znaczenie tych działań i często opisują siłę czerpaną ze świadomości, że tak wielu ludziom na nich zależy.

Pod wpływem akcji często następuje zauważalna zmiana w sposobie traktowania tych osób oraz innych ludzi lub grup postawionych w podobnej sytuacji przez władze ich krajów. Zarzuty bywają wycofane, a poszkodowani zwalniani z aresztów. Wprowadza się nowe prawa lub regulacje dotyczące niesprawiedliwości, a ludzie traktowani są bardziej humanitarnie.

„Głęboko wierzę, że kampania w mojej sprawie utrzymała mnie przy życiu. To właśnie wiedza o tym, że tam jesteście, powstrzymała ich przed zabiciem mnie”

Jani Silva, obrończyni środowiska naturalnego, 2021 r.

ZANIM ZACZNIESZ

Zawarte w scenariuszu propozycje aktywności w ramach edukacji praw człowieka można wykonać w różnych miejscach i okolicznościach: w sali lekcyjnej, podczas spotkania rodziny lub lokalnej społeczności, w grupie przyjaciół bądź na warsztatach aktywistycznych. Zaproponowane w materiale ćwiczenia można przeprowadzić zarówno na żywo, jak i online. Dostosuj je do potrzeb biorących w nich udział osób i okoliczności, w których działasz.

Weź pod uwagę poziom wiedzy uczestników i uczestniczek na temat poruszanych zagadnień oraz liczebność grupy. Zastanów się, jak zorganizować warsztaty, by umożliwić zaangażowanym w nie osobom w pełni aktywny udział; zadbaj o sprzyjającą temu przestrzeń, przeanalizuj wcześniej możliwe trudności i ograniczenia. Jeśli uczestnicy i uczestniczki zajęć zdecydują się na podjęcie akcji w obronie bohatera bądź bohaterki Maratonu Pisania Listów, przeprowadźcie analizę ryzyka takiego działania i zadbajcie o swoje bezpieczeństwo. Zaproponowane w materiale aktywności przygotowano na podstawie metodologii aktywnego uczestnictwa – osoby uczestniczące w zajęciach nie są jedynie biernymi odbiorcami i odbiorczyniami prezentowanych informacji, lecz samodzielnie badają, analizują i kwestionują zagadnienia dotyczące praw człowieka ilustrowane przez historie bohaterów i bohaterek tegorocznego Maratonu Pisania Listów oraz podejmują dyskusję na poruszane tematy. Takie podejście do edukacji praw człowieka na warsztatach sprawia, że uczestnicy i uczestniczki:

- rozwijają wiedzę o prawach człowieka, kluczowe umiejętności umożliwiające reagowanie na naruszenia tych praw, a także postawy i wartości wzmacniające ich poszanowanie;
- mogą zaprezentować swoje opinie i zadawać pytania, co prowadzi do głębszego zrozumienia omawianych zagadnień;
- kontrolują własny proces uczenia się, wykonują ćwiczenia i biorą udział w aktywnościach, uwzględniając swoje zainteresowania, możliwości, obawy;
- mają przestrzeń do wyrażania swoich emocji i refleksji na temat własnej postawy.

© Valerie Miric

Maraton Pisania Listów w Czechach w 2023 r.

Przeczytaj o osobach, w imieniu których walczymy:

<https://maraton.amnesty.org/pl/>.

Skontaktuj się z nami:

www.amnesty.org.pl.

Wyślij wyrazy poparcia na Twitterze do @AmnestyPL, używając hasztagu #W4R24.

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej na temat metodologii aktywnego uczestnictwa, sięgnij do naszej publikacji *Poradnik facylitatorów i facylitatorek*. Przewodnik aktywnego uczestnictwa w edukacji praw człowieka, którą znajdziesz [tutaj](#).

Amnesty International oferuje również bogaty wybór kursów edukacyjnych online na platformie Akademia Praw Człowieka Amnesty. Znajdziesz tam wysokiej jakości bezpłatne kursy e-learningowe, które umożliwiają samodzielną naukę za pomocą komputera bądź innego urządzenia mobilnego podłączonego do internetu. Zacznij swoją przygodę z Akademią Praw Człowieka Amnesty od kursu *Wprowadzenie do praw człowieka*: <https://academy.amnesty.org/learn/course/internal/view/elearning/206/wprowadzenie-do-praw-czlowieka>.

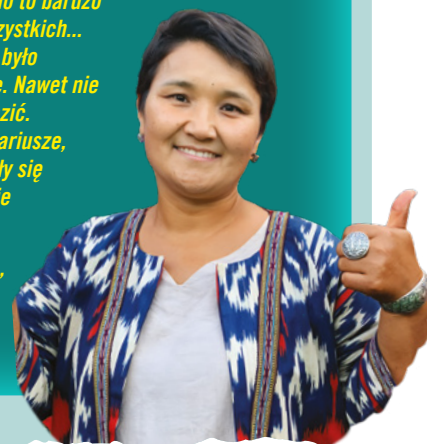
TWOJE SŁOWA MAJĄ MOC

OBROŃCZYNI PRAW CZŁOWIEKA UNIEWINNIONA

Rita Karasartova jest obrończynią praw człowieka i ekspertką w dziedzinie zarządzania obywatelskiego. Poświęciła ponad dekadę swojego życia na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej niezależnych porad prawnych i pomaganie tym, których prawa zostały naruszone przez skorumpowany i niesprawiedliwy system prawny. Wraz z 26 innymi osobami Rita została aresztowana za wyrażenie sprzeciwu wobec nowej umowy granicznej, przekazującej Uzbekistanowi kontrolę nad kirgiskim zbiornikiem wody słodkiej. Czternastego czerwca 2024 roku Rita i co najmniej 21 innych oskarżonych zostali oczyszczeni z zarzutu próby „siłowego obalenia rządu”, za co groziła im kara do 15 lat pozbawienia wolności.

„Chciałabym wyrazić moją ogromną, ogromną wdzięczność... Wasze działania w odpowiednim czasie – podpisy pod petycjami i ogromna liczba listów, które trafiły do sądu, do prokuratury – to wszystko miało bardzo dużą moc. W rzeczywistości było to bardzo wzmacniające dla nas wszystkich... Oczywiście uniewinnienie było całkowicie nieoczekiwane. Nawet nie wiem, jak to sobie wyobrazić. Rozważaliśmy różne scenariusze, różne możliwości pojawiały się w naszych głowach, ale nie sądziliśmy, że wszyscy zostaniemy uniewinnieni! Dziękuję Wam wszystkim”

Rita Karasartova
z Kirgistanu.

© Zbiory prywatne

„Czuję ogromną ulgę i dziękuję za niesamowitą kampanię Maratonu Pisania Listów. Jestem dozgonnie wdzięczna. To tak, jakby ogromny ciężar został zdjęty z moich barków. Czytając wszystkie listy i kartki, poczułam się kochana i doceniona”

Cecillia Chimbiri z Zimbabwe.

DZIAŁACZKI OPOZYCJI UWOLNIONE

Działaczki opozycji Cecillia Chimbiri, Joanah Mamombe i Netsai Marova zostały uprowadzone, były torturowane i uwięzione po udziale w proteście w Zimbabwe. Oskarżono je o „rozpowszechnianie fałszywych informacji” i „utrudnianie działania wymiaru sprawiedliwości”. Netsai uciekła wtedy z Zimbabwe. Po zakończeniu Maratonu Pisania Listów w 2022 r. Cecillia i Joanah zostały uniewinnione przez Sąd Najwyższy.

© Amnesty International Togo

Osoby wspierające Amnesty w Holandii (dalej po lewej) i Togo (po lewej) podczas Maratonu Pisania Listów w 2023 r.

O PRAWACH CZŁOWIEKA

Prawa człowieka są podstawowymi swobodami i gwarancjami przysługującymi każdemu z nas. Bazują na godności, równości oraz wzajemnym szacunku, niezależnie od wieku ludzi, ich narodowości, płci, pochodzenia, wyznawanej religii czy światopoglądu. Zgodnie z nimi masz prawo być traktowany... traktowana sprawiedliwie, tak samo jak wszyscy inni, oraz swobodnie decydować o własnym życiu. Prawa człowieka są uniwersalne (przysługują nam wszystkim, każdemu człowiekowi na świecie), niezbywalne (nie mogą zostać nam odebrane), a także niepodzielne i współzależne (wszystkie są ze sobą powiązane i każde ma równe znaczenie).

Od czasu dramatu II wojny światowej międzynarodowe instrumenty praw człowieka, począwszy od Powszechnej deklaracji praw człowieka, stanowią solidną podstawę dla krajowych, regionalnych i międzynarodowych regulacji prawnych, których celem jest poprawa jakości życia ludzi na całym świecie. Zobowiązują one poszczególne państwa i ich przedstawicieli do respektowania, ochrony i realizacji praw człowieka w ramach własnych granic oraz poza nimi. Prawa człowieka nie są luksusem, na który można sobie pozwolić tylko wtedy, gdy umożliwiają to okoliczności.

Maraton Pisania Listów w Beninie w 2023 r.

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA

Powszechna deklaracja praw człowieka została przyjęta przez nowo utworzoną Organizację Narodów Zjednoczonych tuż po II wojnie światowej w 1948 roku. Stała się podstawą, na której zbudowano międzynarodowy system ochrony praw człowieka. Państwa świata zgodziły się przestrzegać ogólnych zasad zapisanych w jej 30 artykułach.

Powszechna deklaracja praw człowieka jest, jak sama nazwa wskazuje, deklaracją – wyrazem intencji wszystkich rządów świata w kwestii przestrzegania pewnych standardów dotyczących traktowania ludzi. Prawa człowieka stały się częścią prawa międzynarodowego – od czasu przyjęcia Deklaracji powstało wiele bazujących na niej praw i umów międzynarodowych. To na ich podstawie Amnesty International wzywa rządy do zaprzestania naruszeń, których skutki odczuwają bohaterowie i bohaterki Maratonu Pisania Listów.

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA

PRAWA I SWOBODY OBYWATELSKIE

– prawo do życia, wolności od tortur i niewolnictwa, wolności od dyskryminacji

- Artykuł 1** Wolność i równość w godności i prawach
- Artykuł 2** Niedyskryminacja
- Artykuł 3** Prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego
- Artykuł 4** Zakaz niewolnictwa
- Artykuł 5** Zakaz tortur

PRAWA ZWIĄZANE Z WYMIAREM SPRAWIEDLIWOŚCI

– domniemanie niewinności, prawo do sprawiedliwego procesu, zakaz arbitralnego pozbawiania wolności

- Artykuł 6** Ochrona prawna
- Artykuł 7** Równość wobec prawa
- Artykuł 8** Prawo do odwołania się do sądu, gdy doszło do naruszenia naszych praw
- Artykuł 9** Zakaz arbitralnego pozbawiania wolności (zatrzymanie, aresztowanie, uwięzienie) i wygnania z kraju
- Artykuł 10** Prawo do sprawiedliwego procesu
- Artykuł 11** Domniemanie niewinności
- Artykuł 14** Prawo do azylu (udania się do innego kraju i ubiegania się tam o ochronę)

PRAWA SPOŁECZNE

– prawo do edukacji, do założenia i posiadania rodziny, do odpoczynku i opieki zdrowotnej

- Artykuł 12** Prawo do prywatności, prawo do życia domowego i rodzinnego
- Artykuł 13** Prawo do swobodnego wyboru miejsca zamieszkania i swobodnego przemieszczania się wewnątrz granic państwowych
- Artykuł 16** Prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny
- Artykuł 24** Prawo do odpoczynku i czasu wolnego
- Artykuł 26** Prawo do edukacji, w tym do bezpłatnej nauki na poziomie podstawowym

PRAWA EKONOMICZNE

– prawo do posiadania własności, do pracy, emerytury i do standardu życia adekwatnego do zdrowia i samopoczucia

- Artykuł 15** Prawo do obywatelstwa
- Artykuł 17** Prawo do posiadania własności
- Artykuł 22** Prawo do opieki społecznej
- Artykuł 23** Prawo do pracy za uczciwe wynagrodzenie i zrzeszania się w związkach zawodowych
- Artykuł 25** Prawo do standardu życia adekwatnego do stanu zdrowia i samopoczucia

PRAWA POLITYCZNE

– prawo do udziału w zarządzaniu krajem, prawo do głosowania, wolność pokojowych zgromadzeń, wolność wypowiedzi, wolność przekonań oraz wolność sumienia i religii

- Artykuł 18** Wolność myśli, sumienia i wyznania
- Artykuł 19** Wolność wypowiedzi i prawo do rozpowszechniania informacji
- Artykuł 20** Prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach i gromadzenia się w sposób pokojowy
- Artykuł 21** Prawo do udziału w zarządzaniu krajem

PRAWA KULTURALNE I SOLIDARNOŚCIOWE

– prawo do udziału w życiu kulturalnym społeczności

- Artykuł 27** Prawo do udziału w życiu kulturalnym społeczności
- Artykuł 28** Prawo do międzynarodowego ładu i porządku, w którym niniejsze prawa mogą być w pełni realizowane
- Artykuł 29** Odpowiedzialność za respektowanie praw innych osób
- Artykuł 30** Nieodbieranie żadnego z tych praw!

AKTYWNOŚĆ

OBROŃCY I OBROŃCZYNIE
PRAW CZŁOWIEKA

KLUCZOWE POJĘCIA:

- wolność wypowiedzi;
- obrońcy i obrończynie praw człowieka;
- tortury.

INFORMACJE O WARSZTACIE:

W trakcie warsztatu osoby uczestniczące zapoznają się – na przykładzie historii Şebnem Korur Fincancı, ekspertki medycyny sądowej z Turcji walczącej z torturami – z istotną rolą obrońców i obrończyni praw człowieka. Dowiedzą się również więcej o etycznych i prawnych argumentach przeciwko torturom i podejmą działanie, pisząc listy w obronie i z wyrazami wsparcia dla Şebnem.

CZAS:

60 minut. Możesz potrzebować dodatkowego czasu na sekcję Podejmij działanie.

WIEK: 14+

PLANOWANE REZULTATY:

Dzięki udziałowi w warsztacie osoby uczestniczące:

- **zrozumieją** rolę i znaczenie obrońców i obrończyni praw człowieka;
- **dowiedzą się** więcej o etycznych i prawnych argumentach przeciwko torturom;
- **poczną empatię** wobec tych, których prawa zostały naruszone;

- **dowiedzą się**, czym jest Maraton Pisania Listów;
- napiszą listy z wyrazami wsparcia dla Şebnem Korur Fincancı i w jej obronie.

MATERIAŁY:

- historia Şebnem (strona 11);
- informacje ogólne (strona 10);
- Powszechna deklaracja praw człowieka w wersji uproszczonej (strona 5);
- papier, długopisy i koperty (jeśli wysyłacie listy);
- opcjonalnie: wzory listów ze strony <https://maraton.amnesty.org.pl/>
- opcjonalnie: materiał wideo o Şebnem Korur Fincancı (dostępny na profilu organizatora_organizatorki);
- opcjonalnie: materiał wideo o Maratonie Pisania Listów ze strony <https://www.youtube.com/watch?v=1ZVoU4fMxuw>.

PRZYGOTOWANIE:

- Przeczytaj informacje ogólne i historię Şebnem.
- Opcjonalnie: wydrukuj historię Şebnem i kopie uproszczonej Powszechnej deklaracji praw człowieka dla każdej osoby lub grupy uczestniczącej w warsztacie.

WIĘCEJ INFORMACJI:

- Dowiedz się więcej o prawach człowieka, w tym o prawie do wolności wypowiedzi przy

pomocy kursu Porozmawiajmy o wolności słowa w Akademii Amnesty: <https://academy.amnesty.org/learn/course/external/view/elearning/253/porozmawiajmy-o-wolnosci-slowa>;

- 20-minutowy kurs na temat Maratonu Pisania Listów: <https://academy.amnesty.org/learn/course/external/view/elearning/330/maraton-pisania-listow-jak-zrobic-to-lepiej>.
- Przeczytaj podręcznik Razem przeciwko torturom. Cykl warsztatów edukacyjnych wspierających międzynarodową kampanię Amnesty International Stop torturom: https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2021/04/Podrecznik_Razem_przeciwko_torturom_Amnesty.pdf.

ŚRODKI OSTROŻNOŚCI:

Przed rozpoczęciem ćwiczeń poinformuj wszystkie osoby uczestniczące, że temat tortur i innych naruszeń praw człowieka może być niepokojący. Wyjaśnij, że w trakcie zajęć mogą odczuć silne emocje i powinny wówczas o siebie zadbać. Stwórz bezpieczne, wspierające środowisko, w którym osoby uczestniczące będą mogły wyrażać swoje myśli i emocje. Zachęć je do mówienia o tym, że są przytłoczone lub potrzebują przerwy. Wyjaśnij, że uczestnictwo w zajęciach jest dobrowolne i mogą zrezygnować z dyskusji lub działań, jeśli poczną się niekomfortowo. Unikaj szczegółowych opisów tortur; skup się na prawach człowieka i znaczeniu ich obrony. Upewnij się, że dyskusja pozostaje zrównoważona, pełna szacunku i empatii oraz że unikniecie sensacyjnego podejścia do tematu tortur.

Karty bohaterów_bohatek Maratonu Pisania Listów zawierają treści, które mogą wywoływać trudne emocje. Dostosuj je do grupy wiekowej, która będzie brać udział w zajęciach. Upewnij się również, że przygotowane materiały są zrozumiałe i uczestnicy_uczestniczki mają wszystkie informacje potrzebne do zaangażowania się w działanie. Pamiętaj o tym, że wybór, w sprawie których bohaterów_bohatek napiszą, należy do nich!

1. DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ O OBROŃCACH I OBROŃCZYNIACH
PRAW CZŁOWIEKA

Rozpocznij ćwiczenie, pytając osoby uczestniczące:

- **O czym myślicie, gdy słyszycie „obrońca_obrończyni praw człowieka”?**

Zapisz odpowiedzi na flipcharcie lub tablicy.

Po wysłuchaniu kilku osób odczytaj definicję, która bazuje na międzynarodowych standardach praw człowieka:

„Obrońcy_obrończynie praw człowieka to osoby, które podejmują działania w celu obrony i promowania praw człowieka bez użycia przemocy. Mogą pracować indywidualnie lub z innymi osobami. Ich działania mogą się koncentrować na konkretnym obszarze praw człowieka lub na prawach określonej grupy. Muszą one jednak akceptować uniwersalność praw człowieka określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka. Oznacza to, że nie mogą zaprzeczać części praw człowieka ani podejmować działań, które podważają prawa innych. Nie zostanie uznana za obrońcę_obrończynię praw człowieka osoba, która wspiera nienawiść, dyskryminację bądź przemoc lub angażuje się w działania związane z tymi zjawiskami”.

Kontynuuj dyskusję, pytając osoby uczestniczące:

- Jaką rolę odgrywają obrońcy_obrończynie praw człowieka w naszym społeczeństwie?
- Czy znasz obrońców_obrończynie praw człowieka? Kim oni są i jakich praw bronią?
- Czy bycie obrońcą_obrończynią praw człowieka wiąże się z jakimkolwiek ryzykiem?
- Co podziwiasz w obrońcach_obrończyniach praw człowieka?

Użyj podstawowych informacji ze strony X, aby podać odpowiednie przykłady i zakończyć rozmowę.

Wyjaśnij osobom uczestniczącym, że zapoznają się z historią obrończyni praw człowieka z Turcji, profesor Şebnem Korur Fincancı, która poświęciła całe swoje zawodowe życie eliminowaniu tortur i ochronie praw człowieka. Şebnem jest ekspertką w dziedzinie medycyny sądowej – zajmuje się ustalaniem przyczyn śmierci i obrażeń, szczególnie w sprawach karnych.

2. HISTORIA ŞEBNEM KORUR FINCANCI

Przeczytaj na głos historię profesor Şebnem Korur Fincancı (strona 11) lub rozdaj jej kopie do indywidualnej lektury. Jeśli osoby uczestniczące nie są zaznajomione z pojęciem tortur, podaj im ich definicję ze strony 10.

Po przeczytaniu historii Şebnem zapytaj osoby uczestniczące:

- Co przychodzi wam na myśl podczas czytania historii Şebnem?
- Jak myślicie, dlaczego turecki rząd nęka i zastrasza Şebnem?
- Czy uważacie, że osoby takie jak Şebnem, które walczą o prawa człowieka, powinny być chronione? Dlaczego?

3. STOP TORTUROM!

Powiedz osobom uczestniczącym, że istnieją międzynarodowe traktaty zakazujące stosowania tortur, które zawierają silne argumenty prawne, polityczne i etyczne wspierające ten zakaz. Wyjaśnij, że odczytasz teraz kilka stwierdzeń. Poinstruuuj uczestników_uczestniczki, aby ustawili się w pomieszczeniu w zależności od tego, czy uważają, że stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe. Wyznacz jedną stronę pokoju jako „Prawdę”, a drugą jako „Fałsz”. Jeśli ktoś nie jest pewny swojej odpowiedzi lub uważa, że stwierdzenie jest częściowo prawdziwe, powinien ustawić się na środku pomieszczenia.

Przeczytaj wyraźnie każde stwierdzenie i daj wszystkim chwilę na zastanowienie. Gdy uczestnicy_uczestniczki zajmą swoje pozycje, poproś kilkoro chętnych o wypowiedź, a następnie podaj poprawną odpowiedź i wyjaśnienie.

Stwierdzenia:

1. **Niektóre formy tortur są dozwolone w pewnych okolicznościach, takich jak sytuacje nadzwyczajne lub kwestie bezpieczeństwa narodowego.**

Fałsz: Międzynarodowe przepisy dotyczące praw człowieka, w tym Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur (1984) i Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (1966), zakazują stosowania tortur w każdych okolicznościach, w tym w sytuacjach nadzwyczajnych lub w celu ochrony bezpieczeństwa narodowego. Nie ma od tego żadnych wyjątków.

2. **Pozbawianie snu (deprywacja snu) jest formą tortur.**

Prawda: Pozbawianie snu jest uznawane przez ONZ za formę tortur lub innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. Kiedy myślimy o torturach i innych formach złego traktowania, często wyobrażamy sobie na przykład elektrowstrząsy czy podtapianie. Takie praktyki zdarzają się w wielu krajach, ale nadużycia mogą również obejmować inne kwestie, między innymi niehumanitarne warunki w więzieniach, przetrzymywanie w odosobnionej celi i odmowę pomocy medycznej.

3. Tortury pomagają władzom uzyskać szybkie, wiarygodne i dokładne informacje od torturowanych osób.

Fałsz: Ofiary tortur mogą udzielać fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji tylko po to, aby powstrzymać ból, co sprawia, że dane wywiadowcze zebrane za pomocą tortur są często niewiarygodne. Istnieją przypadki unieważnienia wyroku skazującego po tym, jak odkryto, że informacje, które do niego doprowadziły, zostały zdobyte podczas tortur.

4. Tortury mogą prowadzić do długotrwałych urazów psychicznych u ofiar.

Prawda: Tortury często powodują długotrwałe problemy psychiczne, w tym zespół stresu pourazowego, depresję czy lęk.

5. W praktyce tortury są zazwyczaj stosowane w przypadkach związanych z bezpieczeństwem narodowym i zwalczaniem terroryzmu.

Fałsz: Powszechnie panuje błędne przekonanie, że tortury stosuje się w związku z bezpieczeństwem narodowym i zwalczaniem terroryzmu. Wyniki badań Amnesty International przedstawione w wielu raportach pokazują jednak, że tortury mogą przytrafić się każdemu – drobnym przestępcą, osobom z mniejszości etnicznych, protestującym, działaczom, działaczkom studenckim i innym osobom, które po prostu znalazły się w niewłaściwym miejscu w niewłaściwym czasie. To najczęściej biedne i marginalizowane osoby są bite, upokarzane lub poddawane gwałtom i innej przemocy seksualnej przez policję oraz innych funkcjonariuszy, gdy nie ma nikogo, kto mógłby je chronić lub usłyszeć ich wołanie o pomoc.

W ramach podsumowania tej części zajęć poproś uczestników i uczestniczki o zastanowienie się nad następującymi pytaniami:

- Dlaczego praca Şebnem jest ważna?
- Jak waszym zdaniem możemy wspierać osoby broniące praw człowieka takie jak Şebnem?

4. PODEJMIJ DZIAŁANIE

Opowiedz grupie o Maratonie Pisania Listów. Wyjaśnij, że Amnesty International zachęca ludzi na całym świecie do wspierania walki o sprawiedliwość dla Şebnem Korur Fincancı. Możesz podać przykłady z zeszłorocznych edycji Maratonu (strona 3), które pokazują, jak skuteczne może być pisanie listów i podejmowanie działań w obronie osób, których prawa zostały złamane. Możecie również obejrzeć film o sile sprawczej Maratonu Pisania Listów na stronie <https://www.youtube.com/watch?v=1ZVoU4fMxuw>.

Jeśli uczestnicy_uczestniczki nie mają wystarczająco dużo czasu na podjęcie działania w wyznaczonym czasie, zaproponuj im kontynuowanie pracy później lub podzielenie się zadaniami w grupach. Zachęć ich do kreatywności.

Pokaż osobom uczestniczącym materiał wideo o Şebnem Korur Fincancı, który znajdziesz na profilu organizatora_organizatorki.

Şebnem Korur Fincancı

NAPISZ LIST

Zachęć osoby uczestniczące do napisania listów do ministra sprawiedliwości Turcji (skorzystajcie z informacji kontaktowych po prawej stronie).

- Napisz ministrowi coś o sobie, aby nadać listowi osobisty charakter.
- Napisz mu, co cię szokuje w sprawie Şebnem.
- Napisz mu, dlaczego uważasz, że ważne jest, aby rządy szanowały prawa człowieka i je chroniły.
- **Zażądaj, aby władze zaprzestały nadużywania wymiaru sprawiedliwości w celu uciszenia Şebnem i powstrzymały się od wnoszenia przeciwko niej jakichkolwiek innych oskarżeń z tytułu praw człowieka.**

Minister of Justice
Kızılay
Milli Müdafı Cd. No: 5
06420 Çankaya
Ankara, Türkiye

Zwrot grzecznościowy: Szanowny
Panie Ministrze (jeśli piszesz list
po angielsku: *Dear Minister*)

E-mail: ozelkalem@adalet.gov.tr
Facebook: www.facebook.com/bmyilmaztunc/
X: [@yilmaztunc](https://twitter.com/yilmaztunc)
Instagram: [@yilmaztunc](https://www.instagram.com/yilmaztunc)
Hasztagi: #ŞebnemKorurFincancı,
#W4R24

Za pośrednictwem:
J.E. Ambasador Rauf Alp Denктаş
Ambasada Turcji
ul. Rakowiecka 19
02-517 Warszawa

OKAŻ SOLIDARNOŚĆ

Pokaż Şebnem, że wspierasz ją w walce o ochronę praw człowieka w Turcji. Wyślij jej wiadomość z wyrazami solidarności i nadziei. Wykaż się kreatywnością! Opublikuj swoją wiadomość w mediach społecznościowych, oznaczając Şebnem. Następnie wyślij swój list na adres podany po prawej stronie. Nie zapomnij zacząć obserwować Şebnem na X!

Şebnem mówi po turecku i angielsku. Oto kilka przykładowych wiadomości do niej:

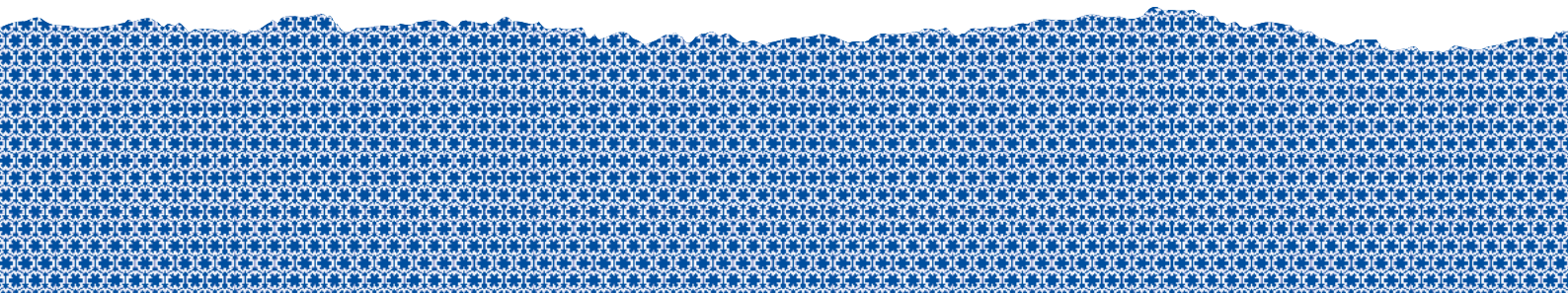
Angielski: **I stand with you, prof. Şebnem Korur Fincancı. Defending human rights should never be a crime. Thank you for all your amazing work, we are in full solidarity with you.**

Turecki: **Sevgili prof Şebnem Korur Fincancı, yanınızdayım. İnsan haklarını korumak hiçbir zaman suç değildir. Hak arayışında yaptığınız çok değerli çalışmalarınız için teşekkürler, dayanışma ile.**

Unikaj łączenia kolorów, które kojarzą się z ruchem kurdyjskim – czerwonego, złotego i zielonego.

Prof. Şebnem Korur Fincancı
c/o Türk Tabipleri Birliği
GMK Bulvarı
Şht. Daniş Tunalıgil Sk. Nr: 2/17-23
06570 Maltepe
Ankara
Türkiye

X: [@SKorurFincanci](https://twitter.com/SKorurFincanci)

INFORMACJE OGÓLNE

OBROŃCY I OBROŃCZYNIE PRAW CZŁOWIEKA

Obrońcy i obrończynie praw człowieka odgrywają kluczową rolę w społeczeństwie, ponieważ chronią prawa jednostek i społeczności. Ujawniają naruszenia praw człowieka, wspierają ofiary i naciskają na władze, by te przestrzegały praw człowieka i wprowadzały odpowiednie zmiany legislacyjne. Ich wysiłki obejmują dokumentowanie naruszeń, zapewnianie pomocy prawnej poszkodowanym, edukowanie społeczeństwa i angażowanie się w międzynarodowy system ochrony praw człowieka w celu pociągnięcia sprawców nadużyć do odpowiedzialności.

Obrońcy i obrończynie praw człowieka pochodzą z różnych środowisk. Są to osoby studiujące, liderzy_liderki społeczności, dziennikarze_dziennikarki, prawnicy_prawniczki, ofiary nadużyć i ich rodziny, pracownicy_pracowniczki służby zdrowia, nauczyciele_nauczycielki, osoby działające w związkach zawodowych, sygnaliści_sygnalistki, rolnicy_rolniczki, działacze_działaczki na rzecz ochrony środowiska i nie tylko. Kwestionują oni nadużywanie władzy przez rządy i korporacje, chronią środowisko, bronią mniejszości, walczą o prawa kobiet i osób LGBTIQ+ oraz przeciwstawiają się niewłaściwym warunkom pracy.

Ponieważ obrońcy i obrończynie praw człowieka rzucają wyzwania rządowi i innym potężnym podmiotom, często są narażeni na znaczne ryzyko, w tym gróźb, nękania, uwięzienia, przemocy, a nawet śmierci. Bywa, że rządy i inne duże organizacje dążą do uciszenia tych osób w celu utrzymania władzy. Jest to szczególnie dotkliwe w represyjnych reżimach, gdzie prawa człowieka, w tym wolność słowa i pokojowych zgromadzeń, są poważnie ograniczone. Pomimo poważnych zagrożeń obrońcy i obrończynie praw człowieka nadal walczą o sprawiedliwość w imieniu osób marginalizowanych i uciskanych. Ich praca przyczynia się do znaczących zmian społecznych i prawnych, poprawia jakość życia ludzi oraz buduje ich godność i wolność na całym świecie.

Odpowiedzialność za ochronę obrońców i obrończyni praw człowieka ponoszą rządy; ich zadaniem jest także skuteczne reagowanie na akty nadużyć wobec

nich oraz umożliwianie im wykonywania pracy w bezpiecznym, wolnym od dyskryminacji i sprzyjającym środowisku.

TORTURY

O torturach mówimy wtedy, gdy ktoś zadaje komuś poważny psychiczny albo fizyczny ból lub cierpienie w określonym celu. Czasami władze torturują daną osobę, aby wymusić na niej przyznanie się do popełnienia przestępstwa lub uzyskać informacje. Bywa, że tortury są stosowane jako kara, która szerzy strach w społeczeństwie. Metody tortur są różne. Mogą mieć one charakter fizyczny, jak bicie i elektrowstrząsy. Mogą mieć charakter seksualny, jak gwałt lub upokarzanie seksualne. Mogą też mieć charakter psychologiczny, jak pozbawianie snu lub długotrwałe przetrzymywanie w odosobnieniu.

Zgodnie z prawem międzynarodowym tortury i inne formy złego traktowania są zawsze niezgodne z prawem; zakazuje się ich od dziesięcioleci. Jednak w wielu państwach na całym świecie nadal torturuje się ludzi i nie uznaje się tortur za przestępstwo na mocy prawa krajowego. Nawet jeśli tortury są zabronione i karane, władze często nie są zdolne postawić ich sprawców przed sądem, ustalić prawdy i zapewnić ofiarom pełnego zadośćuczynienia. W okresie od stycznia 2009 roku do maja 2013 roku Amnesty International otrzymało doniesienia o torturach w 141 krajach, z każdego regionu świata. Tortur nigdy nie można usprawiedliwić. Są barbarzyńskie i nieludzkie oraz zastępują rządy prawa terrorem. Nikt nie jest bezpieczny, gdy rządy zezwalają na ich stosowanie.

Şebnem Korur Fincancı obok logo Tureckiego Stowarzyszenia Medycznego.

HISTORIA ŞEBNEM KORUR FİNCANCI

Prywatnie pasjonatka muzyki – szczególnie Beethovena – oraz gotowania, profesorka Şebnem Korur Fincancı jest najwyższej klasy ekspertką medycyny sądowej, znaną ze swojej pracy na rzecz wyeliminowania tortur. Przyczyniła się do opracowania protokołu ONZ w sprawie badania i dokumentowania tortur oraz podręcznika na temat przemocy seksualnej dla Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Do czerwca 2024 roku była przewodniczącą Tureckiego Stowarzyszenia Medycznego. Şebnem nieustannie walczyła również o ochronę praw człowieka w Turcji, w tym prawa do wolności wypowiedzi.

Şebnem od lat pada ofiarą bezpodstawnych dochodzeń karnych, zatrzymań i oskarżeń, które mają na celu uciszenie jej i powstrzymanie jej ważnej pracy. W styczniu 2023 roku Şebnem została skazana za rzekome „uprawianie propagandy na rzecz organizacji terrorystycznej”, gdy wezwała rząd do zbadania zarzutów dotyczących użycia przez tureckie wojsko broni chemicznej w Iraku. Şebnem odwołała się od wyroku skazującego. Jeśli jej wniosek zostanie odrzucony, grożą jej dwa lata więzienia.

Turecki rząd ogranicza wolność słowa obywateli oraz pracę obrońców i obrończyni praw człowieka, takich jak Şebnem. Şebnem nie daje się jednak zastraszyć. Niezrażona wrogością, z jaką się spotyka, mówi: „Nigdy nie miałam w zwyczaju uginać się przed jakąkolwiek władzą”.

Góra i dół: Profesorka Şebnem Korur Fincancı.
W centrum: Stambuł, Turcja.

O AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International jest globalnym ruchem zrzeszającym ponad 10 milionów ludzi, którzy niesprawiedliwość na świecie traktują osobiście. Działamy na rzecz świata, w którym wszyscy mogliby swobodnie korzystać ze swoich przyrodzonych praw. Prowadzimy niezależne śledztwa i ujawniamy przypadki nadużyć, niezależnie od tego, gdzie i kiedy do nich dochodzi. Wywieramy nacisk na władze oraz na inne grupy mające wpływ (na przykład korporacje), pilnując dotrzymywania składanych przez nie obietnic oraz respektowania prawa międzynarodowego.

Poprzez ukazywanie poruszających historii ludzi, w imieniu których działamy, inspirujemy miliony osób na całym świecie do pracy na rzecz zmiany, a także do obrony narażających się aktywistów i aktywistek. Zachęcamy ludzi, by domagali się swoich praw, edukując w zakresie praw człowieka i prowadząc szkolenia na ich temat. Chronimy ludzi i wspieramy ich – walczymy o zniesienie kary śmierci, propagujemy prawa reprodukcyjne i seksualne, przeciwdziałamy dyskryminacji, bronimy praw uchodźców i uchodźczyń oraz migrantów i migrantek. Pomagamy doprowadzać sprawców tortur przed oblicze sprawiedliwości i zmieniać opresyjne prawa, a przede wszystkim uwalniać ludzi więzionych za wygłaszanie własnych opinii. Jesteśmy głosem osób uciskanych i pozbawianych swobód oraz godności. Dajemy głos tym, których nie słychać.

© Amnesty International 2024

O ile nie zaznaczono inaczej, treść niniejszego dokumentu jest udostępniana na licencji Creative Commons (Uznanie autorstwa, Użycie niekomercyjne, Bez utworów zależnych, Międzynarodowe 4.0), <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>.

Więcej informacji dotyczących zezwoleń można znaleźć na naszej stronie internetowej: www.amnesty.org.

Tam, gdzie materiał jest przypisany do właściciela praw autorskich innego niż Amnesty International, materiał ten nie podlega licencji Creative Commons.

Po raz pierwszy opublikowany w 2024 r. przez Amnesty International Ltd. Peter Benenson House, 1 Easton Street, Londyn WC1X 0DW, Wielka Brytania

Stowarzyszenie
AMNESTY INTERNATIONAL

www.amnesty.org.pl

Sapieżyńska 10a, 00-215 Warszawa

e: amnesty@amnesty.org.pl

t: 22 827 60 00

Wrzesień 2024 r.

Indeks: POL 32/8288/2024

Zdjęcie na okładce:

© Zbiory prywatne

**MARATON
PISANIA
LISTÓW**

AMNESTY
INTERNATIONAL

